

Економіка та інновації

УДК 330.34:004.8:343.352

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.14959270>

Впровадження штучного інтелекту у моделі економічного управління для мінімізації корупційних ризиків

Штерма Тетяна Василівна

доктор економічних наук, доцент, декан факультету інформаційних
технологій та економіки, Приватний вищий навчальний заклад

«Буковинський університет», м. Чернівці, Україна,

<https://orcid.org/0000-0002-7623-3738>

Луківський Андрій Сергійович

магістр, Приватний вищий навчальний заклад «Буковинський університет»,

м. Чернівці, Україна, <https://orcid.org/0009-0005-5750-9697>

Луківський Сергій Дмитрович

магістр, Приватний вищий навчальний заклад «Буковинський університет»,

м. Чернівці, Україна, <https://orcid.org/0009-0006-7206-6238>

Прийнято: 11.02.2025 | Опубліковано: 28.02.2025

Анотація: У сучасних умовах цифрової трансформації економічного управління штучний інтелект (далі – ШІ) відіграє ключову роль у підвищенні ефективності державного управління та боротьби з корупцією. Використання ШІ дозволяє зменшити вплив людського фактора на процеси прийняття рішень, підвищити рівень прозорості та підзвітності державних інституцій, а також забезпечити автоматизований аналіз і виявлення

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

корупційних ризиків. Водночас застосування ІІІ у цій сфері породжує низку викликів, зокрема щодо кібербезпеки, етичних аспектів використання алгоритмів та правового регулювання автоматизованих рішень. Враховуючи стратегічне значення антикорупційної політики для сталого розвитку України, дослідження питань інтеграції ІІІ у систему економічного управління є вкрай важливим та актуальним. **Мета** – дослідити можливості застосування штучного інтелекту у сфері економічного управління для мінімізації корупційних ризиків, проаналізувати основні виклики та запропонувати рекомендації щодо ефективної інтеграції ІІІ у державне управління, враховуючи світовий досвід та національні особливості. **Методи.** У дослідженні застосовано комплексний підхід, що включає методи системного аналізу, порівняльно-правового дослідження, контент-аналізу нормативно-правових актів, а також статистичні методи для оцінки ефективності використання ІІІ у сфері боротьби з корупцією. Використано кейс-аналіз впроваджених в Україні цифрових антикорупційних рішень, зокрема платформ «Прозорро», «Dozorro», системи електронної ідентифікації ID.GOV.UA, а також міжнародний досвід застосування ІІІ для протидії корупційним схемам. **Результати.** Дослідження підтвердило, що впровадження штучного інтелекту у систему економічного управління сприяє автоматизації процесів моніторингу фінансових потоків, аналізу ризиків, перевірки доброчесності державних службовців та підвищенню рівня відкритості державних даних. Виявлено основні проблеми, що перешкоджають ефективному використанню ІІІ у сфері боротьби з корупцією, серед яких низький рівень цифрової грамотності, загрози кібербезпеки, ризики дискримінації через упереджені алгоритми та відсутність належного правового регулювання. **Висновки.** Для ефективної інтеграції ІІІ у систему економічного управління необхідно вдосконалити законодавче забезпечення автоматизованих рішень, впроваджувати

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

механізми незалежного аудиту алгоритмів, посилювати заходи кібербезпеки та розвивати цифрову грамотність населення. Використання передових технологій, таких як блокчейн, хмарні обчислення та аналітика великих даних, у поєднанні з міжнародним досвідом, дозволить значно підвищити ефективність антикорупційних заходів. Врахування зазначених рекомендацій сприятиме підвищенню рівня довіри до державних інституцій, зниженню корупційних ризиків та покращенню інвестиційного клімату в Україні.

Ключові слова: *цифровізація, блокчейн, хмарні обчислення, аналітика великих даних, фінансові операції.*

Introducing Artificial Intelligence into Economic Management Models to Minimise Corruption Risks

Tetiana Shterma

Doctor of Economics, Associate Professor, Dean of the Faculty of Information Technology and Economics, Private Higher Educational Institution “Bukovinian University”, Chernivtsi, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0002-7623-3738>

Andrii Lukivskyi

Master's Degree, Private Higher Educational Institution “Bukovinian University”, Chernivtsi, Ukraine, ORCID: <https://orcid.org/0009-0005-5750-9697>

Serhii Lukivskyi

Master's Degree 072, Student, Private Higher Educational Institution “Bukovinian University”, Chernivtsi, Ukraine, ORCID: <https://orcid.org/0009-0006-7206-6238>

Abstract: *In the current context of digital transformation of economic governance, artificial intelligence (AI) plays a key role in improving the efficiency*

*of public administration and fighting corruption. The use of AI can reduce the influence of the human factor on decision-making processes, increase the level of transparency and accountability of state institutions, and provide automated analysis and identification of corruption risks. At the same time, the use of AI in this area raises a number of challenges, including cybersecurity, ethical aspects of using algorithms, and legal regulation of automated solutions. Given the strategic importance of anti-corruption policy for the sustainable development of Ukraine, the study of AI integration into the economic management system is extremely important and relevant. **The purpose** is to explore the possibilities of using artificial intelligence in the field of economic governance to minimise corruption risks, analyse the main challenges and propose recommendations for the effective integration of AI into public administration, taking into account international experience and national peculiarities. **Methods.** The study applies a comprehensive approach, including methods of system analysis, comparative legal research, content analysis of legal acts, and statistical methods to assess the effectiveness of AI in the field of anti-corruption. A case analysis of digital anti-corruption solutions implemented in Ukraine, including the Prozorro and Dozorro platforms, the ID.GOV.UA electronic identification system, and international experience in using AI to counter corruption schemes, was used. **Results.** The study has confirmed that the introduction of artificial intelligence into the economic management system contributes to the automation of financial flow monitoring, risk analysis, integrity checks of civil servants, and increased openness of public data. The author identifies the main problems that impede the effective use of AI in the fight against corruption, including low digital literacy, cybersecurity threats, risks of discrimination due to biased algorithms and lack of proper legal regulation. **Conclusions.** For the effective integration of AI into the economic management system, it is necessary to improve the legislative support for automated solutions, introduce mechanisms for independent audit of algorithms, strengthen cybersecurity measures, and develop*

the digital literacy of the population. The use of advanced technologies, such as blockchain, cloud computing and big data analytics, combined with international experience, will significantly increase the effectiveness of anti-corruption measures. Taking these recommendations into account will help to increase the level of trust in state institutions, reduce corruption risks and improve the investment climate in Ukraine.

Keywords: *digitalisation, blockchain, cloud computing, big data analytics, financial transactions.*

Постановка проблеми. Корупція є серйозною перешкодою для економічного розвитку, справедливого розподілу ресурсів і підвищення рівня довіри суспільства до державних інституцій. Незважаючи на численні реформи та ініціативи, спрямовані на боротьбу з корупційними проявами, ця проблема залишається актуальною, оскільки традиційні методи контролю часто виявляються недостатньо ефективними. Людський фактор, складність бюрократичних процедур та обмежена прозорість ухвалення рішень створюють умови для корупційних зловживань.

У сучасному світі цифрові технології відіграють дедалі важливішу роль у сфері управління, і штучний інтелект відкриває нові можливості для мінімізації корупційних ризиків. Автоматизований аналіз даних, прогнозування ризиків, блокчейн-технології для забезпечення прозорості фінансових операцій – усе це може стати потужним інструментом у боротьбі з корупцією. Завдяки ШІ можна не лише швидко ідентифікувати потенційні загрози, а й запобігати їх виникненню, створюючи більш справедливе та ефективне середовище для економічного управління.

Проте впровадження ШІ у цій сфері потребує ретельного аналізу – як з точки зору технічної реалізації, так і з урахуванням етичних, правових та соціальних аспектів. Важливо визначити, чи готові суспільство та управлінські структури до таких змін. Також потрібно з'ясувати як

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

забезпечити баланс між технологічною ефективністю та правами людини. Відповіді на ці питання допоможуть сформуванню стратегічного бачення майбутнього економічного управління, де ШІ стане не просто інструментом, а гарантом прозорості та чесності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Останніми роками суттєво зріс науковий інтерес до застосування штучного інтелекту у сфері економічного управління та боротьби з корупцією. Дослідники зосереджуються на таких аспектах, як автоматизований аналіз фінансових потоків, прогнозування корупційних ризиків, забезпечення прозорості державного управління та створення механізмів цифрового моніторингу економічної діяльності.

Значний внесок у цю сферу зробили дослідження, присвячені використанню машинного навчання та алгоритмів штучного інтелекту для виявлення корупційних схем. Наприклад, у дослідженнях К. В. Єфремової [1], О. Карпенко [2] аналізуються можливості застосування нейронних мереж для автоматичної ідентифікації підозрілих фінансових операцій. Результати цих робіт підтверджують, що алгоритми ШІ здатні виявляти закономірності, які неможливо простежити традиційними методами фінансового контролю.

Деякі дослідження І. І. Нинюк, М. А. Нинюк [3], С. Краус (S. Kraus) та ін. [4] приділяють увагу впровадженню блокчейн-технологій у системи державного управління. Зокрема, автори зазначають, що децентралізований характер блокчейну може забезпечити високий рівень прозорості, оскільки інформація про транзакції та ухвалені рішення стає незмінною та відкритою для аудиту. Практичні кейси, наведені у роботах Т. Пауфінас (T. Roufinas) [5], О. Г. Мельник [6] демонструють успішні приклади застосування блокчейну у сфері державних закупівель і бюджетного контролю.

Окрім технічних аспектів, ряд дослідників М.О. Думчиков [7], О. Маланчук [8] зосереджуються на соціально-економічних та правових

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

аспектах впровадження ШІ в економічне управління. Наприклад, аналізується вплив автоматизованих систем прийняття рішень на рівень довіри до державних інституцій, можливі ризики алгоритмічного упередження та необхідність правового регулювання таких технологій. Результати цих досліджень свідчать про те, що ефективне впровадження ШІ потребує не лише технічного вдосконалення алгоритмів, але й розробки відповідної законодавчої бази та етичних стандартів.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на значний науковий прогрес у цій галузі, залишається низка проблем, що потребують подальшого дослідження. По-перше, більшість робіт фокусується на окремих технологічних рішеннях, не пропонуючи комплексного підходу до інтеграції ШІ у систему економічного управління. По-друге, недостатньо досліджені питання адаптації таких технологій до національних особливостей різних економік, особливо з урахуванням правових і політичних викликів.

Таким чином, актуальність цієї статті полягає у заповненні наявних прогалин шляхом комплексного розгляду впровадження ШІ в економічне управління. Дослідження не лише аналізує існуючі технологічні рішення, а й оцінює їх ефективність у контексті правових та соціально-економічних викликів. Це дозволить сформувати цілісне бачення перспектив використання ШІ для мінімізації корупційних ризиків, що має важливе значення для наукової та практичної спільноти.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Мета статті – обґрунтувати теоретичні та практичні аспекти впровадження штучного інтелекту у моделі економічного управління з метою мінімізації корупційних ризиків.

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

Для досягнення поставленої мети визначено такі завдання:

- проаналізувати сучасні підходи до використання ІІІ у сфері економічного управління та боротьби з корупцією;
- дослідити існуючі правові та етичні виклики, пов'язані з впровадженням ІІІ у процеси прийняття управлінських рішень;
- запропонувати рекомендації щодо інтеграції ІІІ у систему економічного управління з урахуванням світового досвіду та національних особливостей.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасна Україна, навіть в умовах воєнного стану, продовжує активний курс на формування правової, демократичної та прозорої держави. Проте проблема корупції залишається актуальним викликом. Варто зазначити, що повне викорінення цього явища є практично неможливим – ще в античні часи усвідомлювалося, що корупція є частиною суспільних відносин [9, с. 50]. Водночас її мінімізація є ключовою умовою для ефективного функціонування державних інституцій та досягнення сталого розвитку.

За результатами соціологічного опитування, проведеного Національним агентством з питань запобігання корупції, у 2023 році найбільш корупційно вразливими сферами в Україні стали митниця, військова сфера, публічні закупівлі та будівництво [10]. Зокрема, найвищий рівень корупційних ризиків зафіксовано у сфері митного оформлення для суб'єктів господарювання (4,23 бала), а також у військовій сфері, що включає розпорядження нерухомим майном, паливно-мастильними матеріалами, питання призову та просування по службі військовослужбовців (4,16 бала).

Проблеми корупції також спостерігаються в державних закупівлях, особливо в будівництві та ремонті доріг (4,15), архітектурно-будівельному контролі (4,06) та закупівлях для оборонного сектору (4,04). Високі корупційні ризики виявлено в наданні дозволів на видобуток корисних копалин (4,05),

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

управлінні лісовим господарством (4,04) та судовій системі, зокрема у виконанні судових рішень (4,02). Також серед уразливих сфер названо земельні відносини (4,00) та закупівлі, пов'язані з великими інфраструктурними проектами (3,94).

У міжнародному порядку денному боротьба з корупцією визначена як одна з пріоритетних цілей. Так, Порядок денний сталого розвитку до 2030 року визнає корупцію серйозною перешкодою на шляху до сталого розвитку. У Цілях сталого розвитку Організації Об'єднаних Націй (ООН) питання боротьби з корупцією закріплене в межах 16-ї Цілі (мир, справедливість та сильні інституції), що передбачає скорочення рівня корупції та підвищення ефективності, підзвітності та інклюзивності державних інституцій на всіх рівнях [11]. Це свідчить про те, що на глобальному рівні усвідомлюється неможливість повної ліквідації корупції, натомість акцент робиться на системній роботі з її обмеження та запобігання.

Україна демонструє прогрес у сфері антикорупційної політики, що підтверджується динамікою Індексу сприйняття корупції (Corruption Perceptions Index, CPI) [12]. У 2023 році Україна отримала 36 балів зі 100 можливих, що дозволило їй зайняти 104 місце серед 180 країн світу. Це на 3 бали більше, ніж у 2022 році, і є одним із найкращих результатів зростання за рік. Крім того, Україна увійшла до групи з 17 країн, які продемонстрували рекордні результати за всю історію участі в рейтингу. Аналогічні показники (36 балів) мають Алжир, Бразилія та Сербія, тоді як такі країни, як Албанія, Аргентина, Білорусь, Гамбія, Ефіопія та Замбія, випереджають Україну лише на один бал (37). Водночас Україна обійшла за цим показником Боснію і Герцеговину, Домініканську Республіку, Єгипет, Непал, Панаму, Сьєрра-Леоне та Таїланд.

Штучний інтелект є ключовим фактором цифрової трансформації економічного управління, забезпечуючи автоматизацію процесів та

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

підвищення ефективності прийняття рішень. Інтеграція ШІ у цю сферу сприяє не лише оптимізації економічних процесів, але й створенню прозорих і захищених механізмів контролю за фінансовими потоками та управлінськими рішеннями. Одним із основних напрямів використання ШІ є аналітика великих даних та прогнозування економічних процесів. Технології машинного навчання дозволяють збирати, обробляти та аналізувати великі обсяги інформації для виявлення макро- та мікроекономічних тенденцій, оцінки стану ринків, передбачення фінансових ризиків та моделювання економічної політики [13].

Ще одним важливим аспектом є автоматизація фінансового управління та боротьба з корупцією. ШІ сприяє прозорості фінансових процесів через алгоритмічний аналіз бюджетних витрат, аудит фінансових операцій та виявлення підозрілих транзакцій. Це дозволяє мінімізувати вплив людського фактора та знизити ризики корупційних схем у державному секторі та корпоративному управлінні. Використання ШІ в управлінні державними фінансами охоплює автоматизований контроль державних закупівель, управління соціальними виплатами та аналіз ефективності витрачання бюджетних коштів. У поєднанні з технологіями блокчейну можливе створення безпечних та незмінних записів про всі фінансові операції, що значно ускладнює можливість шахрайства або нецільового використання коштів.

Штучний інтелект також відіграє ключову роль у фінансовому секторі, забезпечуючи автоматизацію процесів кредитного скорингу, виявлення шахрайських схем та аналізу ризиків. Банківські установи активно застосовують машинне навчання для оцінки кредитоспроможності клієнтів, прогнозування фінансових криз та управління ліквідністю. Крім того, ШІ використовується для забезпечення відповідності регуляторним вимогам, що допомагає знижувати правові ризики та підвищувати ефективність фінансового моніторингу. Інтеграція ШІ у системи податкового

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

адміністрування дозволяє автоматизувати процеси перевірки податкових декларацій, виявляти ухилення від сплати податків та підвищувати ефективність митного контролю.

Окрему увагу слід приділити застосуванню ШІ у корпоративному управлінні та оптимізації бізнес-процесів. Сучасні алгоритми дозволяють автоматизувати бухгалтерський облік, управління персоналом, логістику та планування виробничих процесів. Наприклад, прогнозні моделі на основі ШІ допомагають підприємствам визначати оптимальні стратегії розвитку, аналізувати поведінку споживачів та адаптувати бізнес-моделі відповідно до змін у ринковому середовищі.

Для оцінки ефективності впровадження штучного інтелекту в публічному адмініструванні варто звернутися до реальних прикладів його застосування як в Україні, так і за кордоном. Загалом, розвиток цифрових технологій у сфері державного управління набрав обертів після 2010 року з появою електронних послуг для громадян [14, с. 339-340]. Одним із ранніх прикладів є єдиний портал державних даних у Великобританії, який забезпечує відкритий доступ до урядової інформації. В Україні цифровізація державного управління отримала значний імпульс завдяки запуску платформи «Дія», яка стала флагманським проєктом у сфері електронного врядування. Президент України неодноразово підкреслював, що цифрова трансформація є однією зі стратегічних цілей країни, що підтверджується співпрацею з провідними міжнародними компаніями, такими як Microsoft.

У Сполучених Штатах також впроваджено комплексні політики щодо застосування штучного інтелекту в державному управлінні [15, с. 202]. Так, ухвалено «Національний стратегічний план досліджень і розробок у сфері штучного інтелекту», який визначає пріоритетні напрями розвитку ШІ у публічному секторі. Важливе значення для України має проведення наукових заходів, присвячених використанню ШІ. Наприклад, 22 березня 2024 року

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

відбулася науково-практична конференція НАДС «Штучний інтелект як інструмент професіоналізації публічної служби». У межах заходу Кирсі Аалтола, директор служби розвитку Фінського інституту публічного управління «Haus», презентувала низку ініціатив, що вже застосовуються у Фінляндії [14, с. 339-340]. Серед них – навчальні курси для державних службовців із використання штучного інтелекту, програма інтеграції ChatGPT з урахуванням ризиків та етичних аспектів, а також створення віртуальних асистентів для державних службовців, які допомагають з аналізом інформації та управління даними, що значно підвищує ефективність роботи держапарату.

Франція також активно розвиває навчальні ініціативи для держслужбовців у сфері ІІІ. Інститут підвищення кваліфікації Міністерства внутрішніх справ Франції (ІНЕМІ) щорічно проводить навчальні програми, що передбачають конкурсний відбір державних службовців, проходження дев'яти тематичних модулів (загалом 91 година навчання) та поїздки до однієї з країн ЄС для обміну досвідом. Після завершення курсу учасники складають іспити та отримують відповідні сертифікати.

За результатами проведеного дослідження у таблиці 1 систематизовано основні напрями використання штучного інтелекту для мінімізації корупційних ризиків.

Таблиця 1

Напрями використання штучного інтелекту для мінімізації корупційних ризиків

Сфери впливу	Методи використання ІІІ	Конкретні переваги
Державні закупівлі та тендери	Автоматизований аналіз тендерних заявок, виявлення аномальних цінових пропозицій,	Зменшення ризиків змови між учасниками тендерів, запобігання завищеним цінам,

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

	блокчейн для прозорості контрактів	підвищення прозорості процесу закупівель
Бюджетне планування та контроль видатків	Машинне навчання для прогнозування фінансових зловживань, аналіз даних про державні витрати в режимі реального часу	Виявлення неефективного розподілу коштів, мінімізація нецільового використання бюджетних ресурсів
Фінансовий аудит та контроль	Автоматизовані алгоритми виявлення аномалій у фінансових звітах, аналіз історії транзакцій	Підвищення якості аудиторських перевірок, виявлення прихованих корупційних схем
Антикорупційний моніторинг держслужбовців	Аналіз електронних декларацій, відстеження змін у майновому стані чиновників за допомогою ІІІ	Виявлення незадекларованих доходів, моніторинг незаконного збагачення
Судова система та правозастосування	Аналіз судових рішень та перевірка на упередженість, прогнозування ризиків корупції в судових процесах	Мінімізація корупційного впливу в судочинстві, підвищення об'єктивності судових рішень
Митний та податковий контроль	Аналіз поведінкових факторів платників податків, виявлення схем ухилення від оподаткування, автоматизація перевірок	Запобігання ухиленню від податків, виявлення корупційних схем у митниці та податкових органах
Управління державними ресурсами	Цифровий контроль за використанням державної власності, блокчейн для реєстрації активів	Зменшення випадків незаконної приватизації, забезпечення прозорості управління державною власністю

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

Дозвільна система та ліцензування	Автоматизація процесів видачі дозволів та ліцензій, усунення людського фактора у прийнятті рішень	Зниження ризику хабарництва, підвищення ефективності регуляторних органів
Контроль за реалізацією антикорупційної політики	Аналіз ефективності впроваджених антикорупційних заходів на основі ШІ, прогнозування ризиків	Виявлення слабких місць у системі боротьби з корупцією, оптимізація заходів з протидії корупції

Джерело: власна розробка авторів

Важливим кроком у вдосконаленні антикорупційних заходів стало ухвалення Кабінетом Міністрів України Державної антикорупційної програми на 2023-2025 роки (Постанова № 220 від 4 березня 2023 року) [16]. Одним із ключових принципів цієї програми визначено цифрову трансформацію діяльності державних органів та органів місцевого самоврядування. Це включає розширення практики відкритих даних, забезпечення прозорості процесів та впровадження інноваційних технологій для мінімізації корупційних ризиків.

Розвиток цифрових технологій відкриває нові можливості для боротьби з корупцією. Інтеграція штучного інтелекту та автоматизованих систем дозволяє створити механізми, які мінімізують вплив людського фактора, знижують ризики зловживань і сприяють оперативному виявленню потенційних порушень. В Україні вже реалізується низка ініціатив у цій сфері. Наприклад, запровадження платформи «Дія» забезпечило спрощення доступу до державних послуг, зменшення бюрократичного навантаження та усунення посередництва, що значно знижує корупційні ризики (табл. 2).

Таблиця 2

Характеристика основних цифрових інструментів для нівелювання корупційних ризиків в Україні

Цифровий інструмент	Опис	Основні функції	Вплив на зниження корупційних ризиків
Prozorro	Система електронних публічних закупівель	Прозорі тендери, відкритий доступ до даних, автоматизований моніторинг	Мінімізація корупційних схем у держзакупівлях, зменшення змови учасників тендерів
DOZORRO	Платформа громадського контролю держзакупівель	Аналіз закупівель, можливість подавати скарги, громадський моніторинг	Підвищення прозорості закупівель, залучення громадськості до боротьби з корупцією
Єдиний державний реєстр декларацій	Система подання та перевірки декларацій держслужбовців	Автоматичний аналіз даних, відкритий доступ до декларацій	Зменшення приховування незаконних активів, контроль за доходами чиновників
ID.GOV.UA	Система електронної ідентифікації громадян	Доступ до державних послуг онлайн, безпаперовий документообіг	Зниження корупції при наданні адмінпослуг, спрощення доступу громадян до держсервісів
«Дія»	Портал і мобільний застосунок для держпослуг	Цифрові документи, онлайн-реєстрація бізнесу, е-підпис	Усунення посередників, спрощення бюрократичних процедур, автоматизація держпослуг
eHealth	Електронна система охорони здоров'я	Реєстрація пацієнтів, виписка електронних рецептів, контроль медичних закупівель	Зменшення корупції в медичній сфері, контроль

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

			використання бюджетних коштів
eCase Антикор	Автоматизована система досудового розслідування	Облік і контроль розслідувань НАБУ, обмін даними між органами	Підвищення ефективності антикорупційних розслідувань, зменшення людського втручання
Opendatabot	Платформа відкритих даних	Моніторинг судових рішень, бізнесу, нерухомості	Виявлення потенційних корупційних схем, контроль за діяльністю держслужбовців
Електронний суд	Система подання документів до суду онлайн	Подання позовів, контроль за розглядом справ	Мінімізація хабарництва та корупції в судовій системі
Система електронного адміністрування ПДВ (СЕА ПДВ)	Автоматизована система контролю податкових операцій	Запобігання махінаціям із ПДВ, виявлення схем ухилення від сплати податків	Зниження тіньових схем у податковій сфері, підвищення прозорості податкових операцій

Джерело: власна розробка авторів

На міжнародному рівні також спостерігається активне використання цифрових технологій для протидії корупції. У США реалізується «Національний стратегічний план досліджень і розробок у сфері штучного інтелекту», який включає заходи щодо впровадження алгоритмів ШІ в державне управління з метою підвищення прозорості та ефективності роботи держструктур. У Фінляндії Інститут публічного управління «Haus» запровадив освітні курси для держслужбовців з використання ШІ, зокрема, програму інтеграції ChatGPT з урахуванням етичних норм і ризиків. Також

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

розроблено проєкт «штучних асистентів» для держслужбовців, які допомагають обробляти документи та аналізувати дані.

Франція активно розвиває навчальні ініціативи для державних службовців у сфері ІІІ. Інститут підвищення кваліфікації Міністерства внутрішніх справ Франції (ІНЕМІ) щорічно проводить конкурсні відбори та навчальні модулі для держслужбовців, що включають як теоретичну підготовку (91 година навчання), так і практичні поїздки до країн ЄС для обміну досвідом.

Україна планує запуснути 63 цифрові антикорупційні рішення протягом наступних трьох років, що охоплюють різні сфери державного управління, зокрема судову систему. Очікується, що ці сервіси будуть доступні для більшості громадян, сприяючи прозорості та зниженню корупційних ризиків [17].

Досвід показує, що цифрова трансформація державних процесів має потужний антикорупційний ефект. За два роки цифрові рішення дозволили державі зекономити 16,3 млрд гривень, а потенційний економічний ефект від подальшої цифровізації оцінюється у 48 млрд гривень [17]. Цифровізація державного сектору залишається ключовим стратегічним пріоритетом у боротьбі з корупцією та підвищенні ефективності державного управління.

Однак поряд із позитивними змінами впровадження цифрових технологій породжує низку викликів, які необхідно враховувати для забезпечення безпеки та стабільності цифрових антикорупційних механізмів.

Одним із головних ризиків є загрози кібербезпеці [9, с. 55]. В умовах воєнного стану Україна стала мішенню для масштабних кібератак, які можуть націлюватися на державні реєстри, фінансові системи та критичну інфраструктуру. Оскільки ІІІ обробляє величезні масиви даних, що містять конфіденційну інформацію про державні закупівлі, судові процеси, фінансові операції та бізнес-діяльність, важливо впроваджувати надійні механізми

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

захисту, такі як шифрування даних, багатофакторна автентифікація, технології блокчейн та інструменти виявлення аномальної поведінки. Це дозволить запобігти несанкціонованому доступу, витоку даних та маніпуляціям.

Ще одним викликом є ризик упередженості та помилкових рішень ШІ. Алгоритми навчаються на основі великих масивів даних, які можуть містити системні перекоси, що призводить до хибних оцінок корупційних ризиків. Це може викликати необґрунтовані підозри або, навпаки, недооцінку реальних загроз. Для мінімізації цього ризику необхідно впроваджувати механізми незалежного аудиту алгоритмів, відкриті джерела навчальних даних та регулярне оновлення моделей.

Крім того, ефективність ШІ-інструментів значною мірою залежить від рівня цифрової грамотності населення. Хоча цифрові технології надають доступ до важливих державних послуг, їхня користь суттєво зменшується за недостатнього рівня знань та навичок громадян. Міністерство цифрової трансформації України відзначає позитивну динаміку зростання цифрової компетентності: за останні чотири роки частка людей, які володіють цифровими навичками, зросла на 13% і становить 60%. Однак для подальшого розвитку необхідно розширювати програми навчання, популяризувати використання електронних сервісів та забезпечувати їхню доступність для широких верств населення [18].

Окремої уваги потребують правові та етичні аспекти застосування ШІ. Використання алгоритмів у боротьбі з корупцією має відповідати принципам прозорості, справедливості та захисту прав людини. Потрібно чітко визначити межі автоматизованого ухвалення рішень, встановити відповідальність за помилки ШІ та забезпечити громадянам можливість оскарження таких рішень. Крім того, важливо розробити нормативно-правову базу, яка регулюватиме використання штучного інтелекту в антикорупційній діяльності.

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

Висновки. У процесі дослідження було здійснено аналіз сучасних підходів до використання штучного інтелекту у сфері економічного управління та боротьби з корупцією. Встановлено, що ШІ-технології відіграють ключову роль у підвищенні прозорості державного управління, оптимізації бюджетних витрат, аналізі корупційних ризиків та автоматизації контролю за фінансовими операціями. Використання алгоритмів машинного навчання, систем аналізу великих даних та технологій блокчейн дозволяє значно підвищити ефективність антикорупційних заходів та мінімізувати людський фактор у процесах ухвалення рішень.

Разом із тим, досліджено існуючі виклики, пов'язані з упровадженням ШІ у процеси прийняття управлінських рішень. Основними проблемами є питання кібербезпеки, загрози упередженості алгоритмів, недостатній рівень цифрової грамотності населення та необхідність чіткого законодавчого регулювання автоматизованих процесів. Наявність цих викликів зумовлює потребу у впровадженні механізмів незалежного аудиту ШІ-рішень, розробці нормативно-правових актів для регулювання їхнього використання та забезпеченні відповідальності за помилки автоматизованих систем.

З огляду на отримані результати запропоновано рекомендації щодо інтеграції ШІ у систему економічного управління. Зокрема, доцільним є впровадження стандартів відкритих даних для підвищення прозорості роботи державних органів, удосконалення механізмів контролю за прийняттям автоматизованих рішень та розширення програм з підвищення цифрової грамотності населення. Важливим напрямом також є розбудова комплексної системи кібербезпеки, що включатиме використання блокчейну, багатофакторної автентифікації та шифрування даних для захисту державних реєстрів та фінансових операцій. Врахування світового досвіду, адаптація кращих міжнародних практик до українських реалій та активна взаємодія між державою, бізнесом і громадянським суспільством сприятимуть ефективній

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

інтеграції штучного інтелекту у сферу економічного управління та боротьби з корупцією.

Подальші дослідження мають бути зосереджені на аналізі того, як автоматизація процесів впливає на довіру суспільства до управлінських рішень, а також на взаємодію між державними структурами, бізнесом і громадянами.

Список використаних джерел

1. Єфремова К. В. Особливості застосування штучного інтелекту у сфері фінансових послуг: досвід ЄС. *Право та інноваційне суспільство*. 2020. Вип. 1 (14). С. 66–71.
2. Карпенко О., Карпенко Ю., Герман Д. Штучний інтелект як інструмент зниження корупційних ризиків у сфері публічних закупівель. *Аспекти публічного управління*. 2023. Вип. 11(2). С. 129–135.
3. Нинюк І. І., Нинюк М. А. Антикорупційна політика та верховенство права в Україні: аналіз інституційних реформ. *Наукові інновації та передові технології*. 2024. Вип. 7(35). С. 185–197.
4. Kraus S., Jones P., Kailer N., Weinmann A., Chaparro-Banegas N., Roig-Tierno N. Digital Transformation: An Overview of the Current State of the Art of Research. *SAGE Open*. 2021. Vol. 11(3). DOI: <https://doi.org/10.1177/21582440211047576>.
5. Poufinas T., Laskareli A., Agiropoulos C. Decreasing Corruption and Increasing Competitiveness through E-Government. *Theoretical Economics Letters*. 2023. Vol. 13. P. 310–331. DOI: <https://doi.org/10.4236/tel.2023.132020>.
6. Мельник О. Г. Міжнародний досвід запобігання та протидії корупції як вектор формування національної антикорупційної політики в Україні. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. Вип. 2. С. 32–35.

7. Думчиков М. О. Використання OSINT технологій для виявлення корупційних правопорушень: сучасні підходи та виклики. *Академічні візії*. 2024. Вип. 36. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.13928363>.
8. Маланчук О. Роль глобальних ініціатив у процесах запобігання корупції: світовий досвід для України. *Věda a perspektivy*. 2021. Вип. 6(6). С. 72–84.
9. Бондаренко О. С. Цифрова трансформація як принцип мінімізації корупційних ризиків. *Вісник ЛННІ ім. Е. О. Дідоренка*. 2024. Вип. 1 (105). С. 49–60.
10. Експерти оцінили рівень корупції та роботу антикорупційних органів в Україні: результати дослідження. *Національне агентство з питань запобігання корупції: вебсайт*. 02.07.2024. URL: <https://nazk.gov.ua/uk/ekspertyotsynyly-riven-koruptsii-ta-robotu-antykoruptsiynyhorganiv-v-ukraini-rezultaty-doslidzhennya/>.
11. The 17 goals. *United Nations: website*. URL: <https://sdgs.un.org/goals> (date of access: 28.12.2024).
12. Індекс сприйняття корупції. *TI Ukraine: вебсайт*. URL: <https://cpi.ti-ukraine.org/> (дата звернення: 28.02.2025).
13. Фокін О. В. Вплив використання штучного інтелекту на фінансовий сектор. *Академічні візії*. 2024. Вип. 34. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.13354429>.
14. Бацман Ю. В., Толкуща К. Р., Ковтун М. С. Використання штучного інтелекту в публічному адмініструванні. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. Вип. 4. С. 338–341.
15. Дегтярьова І. О., Мороз В. В. Зарубіжний досвід запобігання корупції в органах публічної влади. *Інвестиції: практика та досвід*. 2025. Вип. 3. С. 200–206.

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

16. Державна антикорупційна програма: постанова Кабінету Міністрів України від 4 березня 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/220-2023-%D0%BF#Text> (дата звернення: 28.12.2024).

17. Абрамова А. Україна планує запустити 63 цифрових антикорупційних продукти за 3 останні роки – Федоров. 21 серпня 2023. URL: <https://hromadske.ua/ru/posts/ukraina-planiruet-zapustit-63-cifrovyyh-antikorrupcionnyh-produkta-za-3-posleduyushih-goda-fyodorov> (дата звернення: 28.12.2024).

18. Мінцифра презентувала результати дослідження цифрової грамотності українців. *Черкаська обласна державна адміністрація: вебсайт*. URL: <https://ck-oda.gov.ua/cifrovizaciya/mincifra-prezentovala-rezultati-doslidzhennya-cifrovoyi-gramotnostiukrayinciv/> (дата звернення: 28.12.2024).